

Avaluació de la recerca en humanitats

una qüestió controvertida //

La comunitat universitària és el motor de la recerca que es fa a l'Estat espanyol. Docents i investigadors són, gairebé sempre, una mateixa cosa. La seva contribució s'acosta al 70% de tota la recerca que es fa. Incentivar-los adequadament és assegurar el progrés d'un sector estratègic com la R+D, i més enllà del país. La retribució econòmica que perceben per aquest esforç es quantifica a través de l'assignació dels anomenats *trams de recerca*. Es podria deduir que, com més treball de recerca, més retribució, però la realitat porta a creure que al darrere d'aquest sistema s'amaguen alguns paranys que condicionen la manera com s'investiga, l'objecte de la recerca i fins i tot la llengua que s'utilitza per fer-la.

Els mèrits de recerca s'avaluen per trams, cadascun dels quals ha de comprendre sis anys d'investigació, i és l'investigador mateix qui determina, en la seva primera sol·licitud, l'any a partir del qual demana l'avaluació. Haurà d'acreditar, doncs, haver complert tota una sèrie de requisits perquè li sigui concedit el tram. Les aportacions que l'investigador faci, els requisits, hauran de ser classificats com a ordinaris, és a dir, consistiran en capítols de llibres, pròlegs, introduccions i anotacions a textos de valor científic reconegut en la seva àrea de coneixement. També es consideraran ordinaris els articles de vàlua científica en revistes de prestigi reconegut en el seu àmbit.

Pel que fa a la recerca, per a la valoració dels treballs es fan servir les publicacions de qualitat reconegudes internacionalment. Els articles han d'aparèixer referenciats en les bases de dades de les revistes, nacionals o internacionals, especialitzades en els camps de referència de la comissió avaluadora. Alguns d'aquests mitjans són Francis, International Bibliography of the Social Sciences, RILM, Linguistic Bibliography, entre d'altres. És quan s'intenta objectivar els criteris que s'utilitzen per a la confecció de les bases de dades de referència que sorgeixen les primeres dificultats, i, segons l'opinió de diversos professors de la UdG immersos en aquest procés, només la pràctica i l'honestat podran arribar a fer que aquestes llistes siguin més o menys adequades.

Els criteris de valoració que s'han anat imposant per avaluar la recerca en humanitats no estan tan consolidats ni acceptats com en altres disciplines. Per posar uns exemples ben

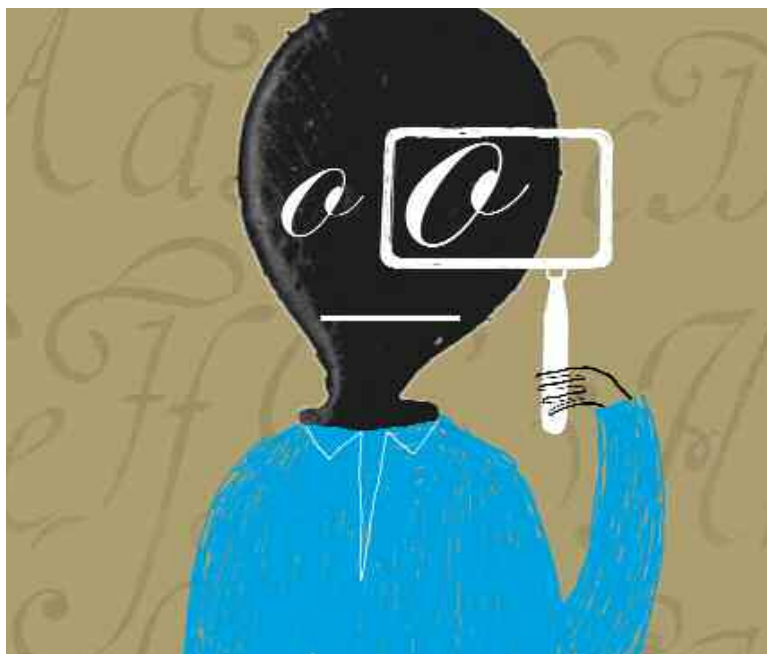
il·lustratius amb noms clàssics, si Albert Einstein va causar impacte en la física moderna per dos articles que va publicar el 1905, la influència d'un historiador com E. P. Thompson no ha estat deguda tant als seus articles, sinó sobretot als dos extensos volums de *La formació de la classe obrera a Anglaterra*, i el mateix es podria dir de Pierre Vilar o de molts altres historiadors.

Les revistes d'impacte: una avaluació controvertida

Des que van aparèixer les classificacions de l'impacte de les revistes, la seva

efectivitat ha estat sempre envoltada de controvèrsia. Nombrosos estudis posen en qüestió la suposada rellevància de les revistes i de manera continuada se'n proposen de noves que puguin representar millor el col·lectiu que les critica.

Per al cas espanyol i per a l'àmbit de la història i les ciències socials, la revista *Scripta Nova*, en el número 234, ha fet una anàlisi exhaustiva de la rellevància i la internacionalització de les revistes espanyoles. En les conclusions l'estudi afirma que "la internacionalització dels consells editorials de les

revistes analitzades és gairebé inexistent". Tanmateix, resulta interessant constatar que "les relacions privilegiades entre historiadors de diferents països estan en la base de la internacionalitat de les revistes" i que aquestes són "d'anada i de tornada". L'estudi demana, a la fi, un "consens ampli pel que fa als criteris que avalen la qualitat i la internacionalitat d'una revista científica", perquè és necessari "objectivar com més millor els processos de valoració per evitar biaixos de qualsevol mena".

Els criteris de valoració que s'han anat imposant per avaluar la recerca en humanitats no estan tan consolidats ni acceptats com en altres disciplines.

El sistema de trams perjudica les universitats joves

Però no tot és una cursa individual per part de l'investigador. També la universitat, com a institució, necessita aquests trams per accedir a l'anomenat *cànon de la recerca*, un complement econòmic no gens menyspreable que s'afegeix als pressupostos de l'entitat. Per tant, per a una universitat, com més mèrits de recerca posseeixi la seva comunitat, millor, perquè no només guanya prestigi, sinó també diners. En sentit contrari, una universitat jove, en la qual els seus investigadors no han tingut temps d'acumular un nombre important de trams, quedarà perjudicada amb un accés més restringit a les dotacions econòmiques previstes per a això. La Universitat de Girona, com a universitat jove que és, es veu perjudicada per aquest sistema. El rapidísim creixement que va tenir en els seus primers anys va condicionar, alhora, l'estructura del personal docent, que, d'una joventut evident, ha aportat pocs trams al conjunt.

Les dificultats de les humanitats

El fet de vincular els trams a una millora de les percepcions econòmiques i també a la possibilitat futura de promocionar-se fa que molts investigadors planifiquin des d'un bon principi la seva estratègia investigadora en funció dels criteris que se'ls exigeixen per fer el currículum. Les línies de recerca tendeixen així a adaptar-se a les contingències del present i corren el risc d'allunyar-se dels interessos generals del coneixement.

És en aquest procés, que afecta d'una manera més profunda

les humanitats, que pot arribar a sortir perjudicat l'objecte d'estudi i la llengua a través del qual es difon.

Pel que fa a la temàtica de la recerca, en aquesta globalització en què estem immersos, els resultats d'aquells que es dediquen a estudiar les peculiaritats d'un territori encaixen malament. És per això que el mateix investigador és qui comença a defugir els temes locals, tot interpretant que poden resultar poc atractius a les revistes internacionals d'impacte en les quals ha de publicar per assolir el tram. Malgrat tot, en el cas que decideixi continuar amb el seu propòsit, esmerçarà una bona part de l'esforç a contextualitzar el problema i situar l'escenari, la qual cosa fa perdre profunditat a l'estudi perquè, cal no oblidar-ho, es tracta d'articles per a revistes amb una extensió per força limitada.

També les peculiaritats del sistema condueixen a una pèrdua de valor del llibre com a transmissor vàlid de la recerca. El canvi de paradigma és important, perquè es podria arribar a donar el cas que un investigador d'humanitats fes tota la seva carrera i arribés a catedràtic sense haver escrit mai un llibre, cosa impensable fa pocs anys.

Les peculiaritats del sistema condueixen a una pèrdua de valor del llibre com a transmissor vàlid de la recerca.

Les llengües dites minoritàries també poden sortir perjudicades per aquest model. Si els indexadors que s'utilitzen per mesurar l'impacte de la recerca són, en una majoria aclaparadora, escrits en llengua anglesa, és obvi que l'expressió de la recerca tendirà a expressar-se en aquesta llengua. Aquest moviment deixa fora del tauler de joc moltes revistes autòctones, perquè, de més de 2.000 que s'editen, només una quarantena formen part dels índexs.

El resultat, com afirma la degana de la Facultat de Lletres, Rosa Congost, "pot fer que s'acabi imposant un model pensat per a un tipus de ciència universal, desvinculat del territori".